

Honden

Aangelijnd toegestaan. In het omliggende gebied mogen honden loslopen (zie kaart).

Toegankelijkheid

Het gebied is opengesteld voor wandelaars en fietsers op wegen en paden, van zonsopkomst tot zonsondergang.

De (onverharde) wandelroutes zijn minder geschikt voor invaliden en kinderwagens.

Bereikbaarheid

Openbaar vervoer, bus Ede-Wageningen
Halte Hoekelum of Hoekelumse Brinkweg. Vanaf hier is het 10 min lopen naar het startpunt, kasteel Hoekelum, aan de Edeseweg. Inlichtingen bij de OV Reisinformatie, tel. 0900-9292 of www.9292.nl.

Eigen vervoer

Parkeerplaats van kasteel Hoekelum
Edeseweg 124
6721 KE Bennekom

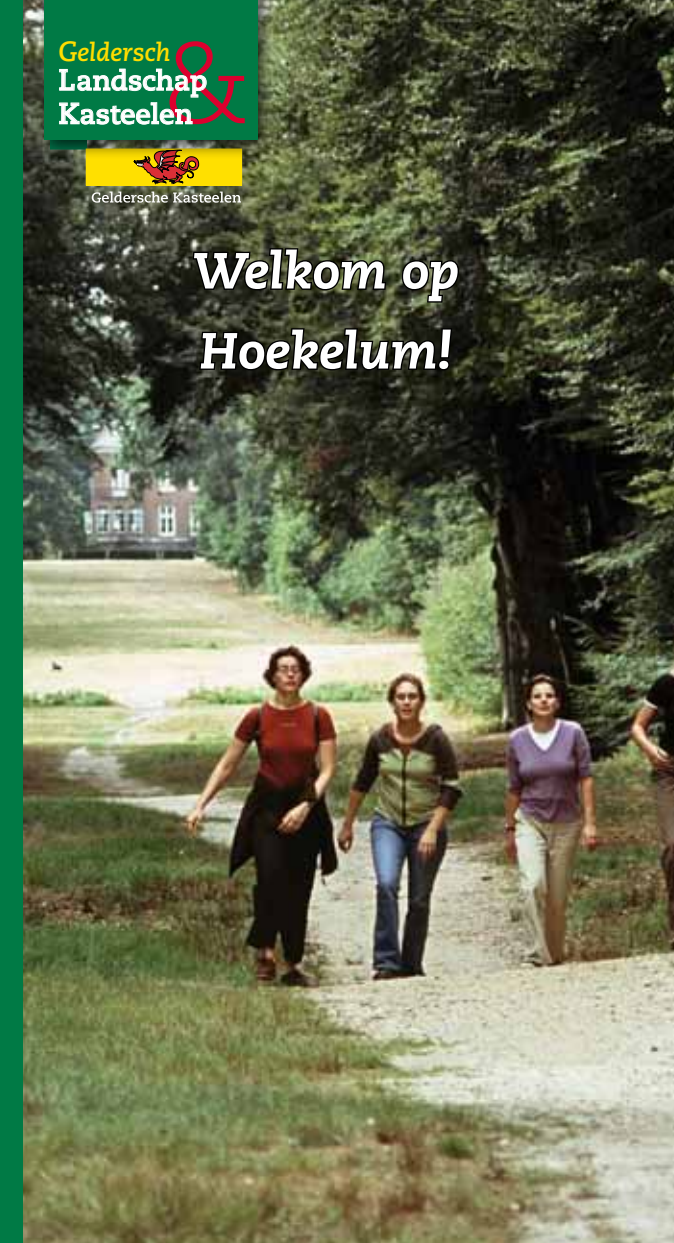
Geldersch Landschap & Kasteelen
Postbus 7005
6801 HA Arnhem
Telefoon (026) 355 25 55 (kantooruren)
info@glk.nl

Word ook donateur!
Kijk op onze website:
www.glk.nl

© GLK, mei '13

www.glk.nl

Welkom op
Hoekelum!

een landgoed van
Geldersch Landschap & Kasteelen

Route

In dit gebied is één (rode) wandelroute uitgezet van 4,5 km.

Algemeen

Landgoed Hoekelum ligt op de stuwwal Wageningen-Lunteren en is ruim 112 ha groot. Het park rondom het huis is aangelegd in landschapsstijl. Kenmerkend hiervoor zijn weiden met verspreide boomgroepen, slingerende paden en lanen in oud beuken- en eikenbos.

Geschiedenis

De geschiedenis van Hoekelum gaat terug tot de 14de eeuw. Van oorsprong zou het een eenvoudig houten jachthuis zijn geweest. In 1396 werd Hoekelum door de hertog van Gelre in leen gegeven aan de jagermeester van de Veluwe, Randolph de Jeger. Zijn opvolgers werden later aangeduid als Van Hokelum en rond 1400 werd de naam Van Hoeckelum als geslachtsnaam aangenomen.

Het landgoed werd in 1542 verkocht aan Hendrik van Poelwijk, die mogelijk een nieuw huis liet bouwen, waarvan de keldergewelven gedeeltelijk bewaard zijn gebleven. Door verkoop en vererving ging Hoekelum uiteindelijk over op de families Van Balveren en Van Wassenaer. Beide families lieten het huis diverse malen verbouwen. Rond 1735 werd met gebruikmaking van oud muurwerk een nieuw huis gebouwd. In 1846-1849 kreeg het huis een nieuw dak en er werd een nieuwe ingangspartij met een torentje aan de voorgevel toegevoegd naar ontwerp van de Arnhemse architect Fromberg. Een ingrijpende verbouwing naar plannen van J.W. Hanrath volgde in 1914. Het huis kreeg toen zijn huidige vorm; de 18de-eeuwse interieurdecoratie werd, op een enkele zaal na, verwijderd. In 1988 verkocht mevrouw J.C. Iddink barones van Wassenaer het landgoed aan onze stichting.

1 Kasteel Hoekelum en bijgebouwen

Kasteel Hoekelum doet nu dienst als conferentieoord en wordt gebruikt voor trouwerijen, feesten, partijen en recepties. Een deel van de inboedel van de families Van Wassenaer en Van Balveren is nog in het huis aanwezig: portretten, meubels en porselein. De weide voor het huis is regelmatig het toneel voor evenementen, zoals het traditionele concours hippique op Hemelvaartsdag en diverse landgoedfairs. Het koetshuis naast het kasteel stamt uit 1850 werd ook als orangerie gebruikt. Omstreeks 1890 werd in het park het prieel gebouwd. De achterwanden zijn gedecoreerd met houten stammetjes die in een patroon zijn aangebracht. Rond 1900 werd het rotshuisje of poppenhuis toegevoegd. Hierin speelden de kinderen van de familie Van Wassenaer. De naam 'rotshuisje' verwijst naar het rotstuintje dat er omheen lag. In 2000 werd dit speelhuisje gerestaureerd.

2 Sprengen

U passeert hier een spreng, een gegraven bron. Via sprengbeekjes werden watermolens aangedreven. Deze spreng moest de gracht rond het kasteel van water voorzien. Door verdroging van de Veluwe kwam de sprengkop, het punt waar de spreng begint, droog te staan. Tegenwoordig wordt het water opgepompt.

3 Laarder allee

U loopt hier door een laan met fraaie beuken: de Laarder allee. Deze laan is de oude oostgrens van het parkachtige gedeelte van het landgoed. Vroeger was dit ook de doorgaande weg van Wageningen naar Ede. Op de kruising met de Laarder Allee loopt u rechtdoor. U bent nu in het oostelijk deel van het landgoed. Hier staan restanten van eikenspaartelgen, eikenhakhout, (later aangeplant) naaldhout en nog vrij veel wintereiken. Aan vogels is hier geen gebrek, zoals de zwarte, groene, grote bonte en kleine bonte specht. Ook boomklevers, boomkruipers, diverse mezensoorten en de appelvink leven hier. Van de roofvogels zijn buizerd en sperwer regelmatig te zien. De kans is ook vrij groot dat je hier een ree of wild zwijn ziet, of misschien zelfs een das of boommarter. Voor deze dieren vormt Hoekelum een belangrijke ecologische verbinding tussen de Veluwe en de Gelderse Vallei.

4 Hakhout

Een deel van het landgoed was vroeger eikenhakhout. Dit werd eens in de 10 tot 25 jaar afgezet, waarna de stobben weer uitliepen met meerdere nieuwe stammen. De eikenbast werd gebruikt in de leerlooierij, het overige hout als brandhout. Na de uitvinding van chemische looistoffen verdween de betekenis van het hakhout. Veel hakhoutpercelen werden niet meer afgezet. Hier staat dan ook hakhout waarvan men één stam of spaartelg heeft laten doorgroeien. Wij streven naar het behoud van hakhout als waardevol cultuurhistorisch element. Daarnaast is het belangrijk voor veel verschillende vogelsoorten, insecten, varens en mossen. Aan de linkerzijde ziet u een perceel dat sinds enkele jaren weer als hakhout beheerd wordt.

5 Grove dennen

Verder lopend ziet u aan beide zijden grove dennen van circa honderd jaar oud. Deze soort werd vroeger aangeplant voor

gebruik als stuthout in de mijnen. Het grove dennenhout was van groot belang voor de mijnwerkers. Als een mijn dreigde in te storten begon het hout te kraken. Zo kon men op tijd de mijn verlaten. Vandaar het spreekwoord: "het hout spreekt voordat het breekt".

6 Zichtas

U heeft hier een fraai uitzicht op kasteel Hoekelum. De bomen die op deze zichtas stonden, zijn in 1994-1995 gekapt. Hiermee is de oude situatie hersteld waarbij men vanuit het kasteel naar het oosten kan kijken. Op de heuvel, waar het bankje staat, heeft waarschijnlijk een uitzichttoren gestaan.

7 Douglas

De douglassen die hier staan zijn in 1935 vanuit Amerika ingevoerd. Ze zijn hier aangeplant ten behoeve van de houtproductie. Wij beheren dit perceel nog steeds als productiebos.

8 Monument

Dit monument werd in 1859 opgericht na het overlijden van Otto baron van Wassenaer van Catwijk als herinnering aan zijn inspanningen voor de ontginning en bebossing van het oostelijk gedeelte van het landgoed.

9 Natuurlijke verjonging

Aan de linkerzijde stond voorheen grove dennenhout. Dit is door de vorige eigenaar van het landgoed gekapt. Wij hebben de natuur hier weer zijn eigen gang laten gaan. Nu is er volop natuurlijke verjonging aanwezig van berk en eik.

10 Jonge laan

De jonge beukenlaan aan de linkerzijde van de T-splitsing is in 1994 aangeplant. Uit historische kaarten bleek dat hier vroeger ook laanbomen hebben gestaan. Door de aanplant van een nieuwe laan is de oude situatie hersteld.

11 Kaasboerderij

Even verderop ligt boerderij Hoekelum, in gebruik als biologische kaasboerderij. De boerderij werd in 1910 gebouwd, ongeveer op de plaats van een 18de-eeuwse voorganger. Sinds 1946 wordt op de boerderij kaas gemaakt.

12 Ijskelder

In de winter werd ijs uit de vijver en gracht gezaagd en in de ijskelder opgeslagen. Hiermee werden tot in de zomer voedsel en dranken gekoeld. De ijskelder is geschikt gemaakt als overwinteringsverblijf voor vleermuizen.